

BEELDEN VAN BROEKHUIJS¹⁾

OVER WILLEM BROEKHUIJS (1883-1926) EN ENKELE LITERAIRE WERKEN

DOOR GIUS VAN VELDHUIZEN

Hij was handig, brutaal, scherpzinnig, overmoedig en strijdlustig. Hij werd een zwendelaar genoemd, een handige vogel, een ondernemende figuur, een genie die in zijn werk door vriend en vijand vol aandacht gevolgd werd. Hij is opgehemeld en verguisd. Er is veel over Willem Broekhuijs beweerd maar nooit dat hij de mensen onverschillig liet: altijd zorgde hij ervoor indruk te maken. Zozeer zelfs dat sommige schrijvers die hem gekend hebben, zich door hem hebben laten inspireren. Broekhuijs is inmiddels vergeten maar sommige werken waarin hij een rol speelt, worden nog steeds gelezen. Om die reden wil ik nog eens aandacht vragen voor deze controversiële figuur. Het eerste deel van dit artikel schetst het leven van Willem Broekhuijs; het tweede gaat over enkele werken die (mogelijk) naar aanleiding van Broekhuijs zijn geschreven.

Het leven van Willem Broekhuijs (1883-1926)²⁾

De openbare aanklager begreep er niets van. De verdachte W.H.B. had in een aantal afleveringen van het blad de *Handelsprotector* de minister van landbouw, F.E. Posthuma (1874-1943), zwart gemaakt en diens voedsel- en distributiebeleid bekritiseerd. Maar was deze W.B.H. er wel een man naar om kritiek te hebben? Hoewel hij slechts 33 jaar was, had hij reeds vier jaar en negen maanden wegens oplichting in de gevangenis gezeten. Thans bevond hij zich weer in hechtenis omdat hij van fraude werd verdacht. 'Zoo'n man durft den persoon van den Minister aanvallen en voelt zich gekrenkt, dat er oneerlijkheden gepleegd worden bij consentenhandel.'³⁾ Broekhuijs, die op zijn beurt van mening was dat er te veel op de man en te weinig op de bal werd gespeeld, protesteerde en noemde de houding van de officier 'verbazend vies'. Drie maanden later bij een andere strafzaak (de zaak Lammens-Van der Ende) leek hij de aanklager van repliek te dienen. Zonder dat het bijdroeg aan zijn verdediging nam hij de aanwezigen in de rechtszaal terug naar zijn jeugd en hield hij een droevig relaas over